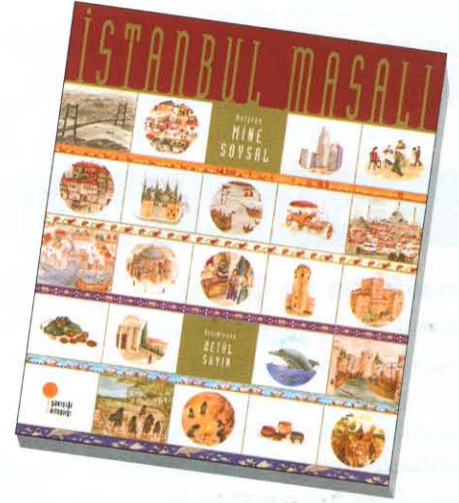

Bir Kentin Topraklarında Yüz Binlerce Yıldan Bugüne Kadar Geçen Renk Renk Yaşamları, Her Yaştaki Okurlara Anlatan Eşsiz Bir Kitap:

İstanbul Masalı

Serpil Ural
Çocuk Kitabı Yazarı - Çizeri

İstanbul, yüzlerce yıldır dillere destan olmuş bir yerleşim merkezi... Adı şiirlerde, şarkılarda yinelenip duran bu büyüklü kentin üç yüz bin yıllık geçmişini kaç kişi bilir, kaç kişi merak etmiştir?

Oysa masal benzeri sayısız olaydan, masal kahramanlarını aratmayan kişilerden örülmüş renk cümbüşü bir anlatıdır İstanbul'un geçmişi. Masal olmuş bir gerçekler yumağıdır.

Günümüzde bir arkeolog-yazar, Mine Soysal, bu masalı yazmaya oturmuş. Önce 1996 yılında, HABİTAT II toplantısı çerçevesinde akla gelen bir fikirmiş İstanbul'un masalını yazmak. Tarih Vakfı tarafından İstanbul'da düzenlenen ve konusu yerleşim merkezleri olan bu uluslararası toplantının bir parçası da "Dünya Kenti İstanbul" adlı sergiymiş. İşte o sergi için hazırlanan bilimsel kataloğun her yaşta insanın okuyabileceği bir özeti olacakmış Mine Soysal'ın yazısı. "Kentler Kenti İstanbul" adıyla yayımlanan bu özet, kısa sürede tükenmiş.

Çocuk ve gençlik kitapları yazan Mine Soysal, o günden sonra bu kitabı yeniden hazırlamayı düşünür olmuş. "Tarih Vakfı, kitabı sergi kavramına bağlı düşündüğü için olacak baskıyı yenilemedi. Bense bu popüler bilimsel kitabı, sergi kavramının dışına

taşımak, geliştirmek ve yenilemek istiyordum. Günışığı Kitaplığı Yayın Kurulu da yıllardır özellikle bu kitabın başına oturmam gerektiğinde ısrarcıydı. 2003 yılını bulduk böylece" diye anlatıyor İstanbul Masalı kitabının ortaya çıkışını.

Bir Buçuk Yıl Süren İkili Ekip Çalışması

İki kişinin aklı ve emeği var İstanbul Masalı'nın ilk hazırlıklarında. Mine Soysal bir arkeolog. Türkiye'nin farklı bölgelerinde çok sayıda yüzey araştırmasına ve kazıya katılmış. Aynı zamanda da bir yazar. Bu özellikleriyle böyle bir kitabın metinlerini hazırlamak için en uygun donanıma sahip kişi. Öte yanda Betül Sayın bir mimar ve deneyimli bir kitap çizeri, bir illüstratör. Her ikisinin bilgi, yaratıcılık ve deneyimlerinin yanı sıra

ellerindeki arşivler de katkıda bulunmuş kitabın ortaya çıkmasına.

"Bu kitabın metin ve desen çalışmaları yaklaşık bir buçuk yıl sürdü" diye anlatıyor Mine Soysal çalışma sürecini. "Sevgili

Betül, kitabın bir buçuk yıllık hazırlık sürecinin ilk gününden beri yanımdaydı. Bu proje için minyatür tadında desenler hayal ettik. Betül'ün dengeli mimar gözüyle sanatçı gözünün estetiği birleşince ortaya kitapta yer alan canlandırılmalar çıktı. Hepimiz çok mutlu olduk. Betül, yaklaşık altı ay süresince atölye haline getirdiği evinden neredeyse hiç dışarı çıkmadı. Gerçekten çok yorucu, çok zorlayıcı ve çok keyifli bir çalışma süreciydi.

Her dönem için çok ayrıntılı görsel arşivler kullandık. Arkeolojik mesleğimin doğal birikimi benim arşivlerim. Elbette Betül de kendi kütüphanesinde özellikle Osmanlı ve Cumhuriyet İstanbul'una ait çok sayıda yayın kullandı. İkimiz bir buçuk yıldır İstanbul okuyor, İstanbul yazıyor, İstanbul çiziyorduk”.

Kitap Çıktıktan Sonra

Bunca emeğin sonunda, yayın ekibinin de katkılarıyla pırlıl pırlıl bir kitap çıkmış ortaya. Hem görünüşü çok güzel, hem içeriği heyecan verici bir kitap. 7'den 70'e her kesimden okurun ilgisini çekmek kolay iş değil. İstanbul Masalı bunu başarmış. Kitap okurlara ulaştıktan sonra yoğun bir ilgi görmüş. Mine Soysal, “Yaklaşık bir hafta süresince tanıdığım tanımadığım insanlardan olağanüstü bir geri dönüş oldu” diyor.

“İnsanlar kitaptan nasıl etkilendiklerini dile getirdikten sonra, tanıtmanın dışında ayrıca neler yapabileceklerini sordular. Okullarda ders kitabı olması için başvuruda bulunmam gerektiğinde ısrar edenler, televizyon programında masasına koyanlar, çocuğunun okuduğu İstanbullu kitabı programa almaları için konuşanlar vb. Bütün bu destek ve coşku, bir buçuk yıllık çabamızın ne denli yerinde olduğunu bir kere daha gösterdi bize”.

Alışveriş yaptığı bir mağazada da kasiyer genç kız kredi kartını alınca, “Yoksa siz o masalı yazan Mine Soysal mısınız?” diye sormuş. Sonra kitabı okuduğunu söyleyip, “İstanbul da yaşar da bilmezmişim. Şimdi bir sürü şey farklı geliyor bana” diye eklemiştir.

Mağaradan Bugünkü İstanbul'a

Okuyanları bu denli etkileyen İstanbul Masalı, milyonlarca yıl önceden başlıyor. Taa Eski Taş Çağı'ndan. Günümüzden yaklaşık bir milyon yıl önce, büyük olasılıkla Afrika'dan gelen insanlardan söz ediyor sonra. Kilyos yakınlarında Küçükçekmece

Gölü'nün kuzeyindeki Yarımburgaz Mağarası'nda yerleştiklerini biliyor muydunuz? Ya, o ilk “İstanbullu”ların nasıl yaşadıklarını?

Bilmediğimiz daha pek çok şey birbirini izliyor bu kitapta. İlk liman kenti Byzantion'daki yaşamının ardından başkent Konstantinopolis günleri anlatılıyor. Bugünkü Kadıköy'e neden “Körler Ülkesi” dendiğini, Haliç'in “Altın Boynuz” adını almasına neden olan efsaneyi ve Boğaziçi anlamındaki Bosporos'un “İnek Geçidi” anlamına geldiğini okuyoruz.

Birbirinden ilginç bilgiler; Traklar, Persler, Romalılar, Cenevizliler, Osmanlılar birbirini izliyor. Yaşam biçimleri değişiyor. Kentin yerleşim alanları, görünüşü başkalaşım duruyor. Günümüze geliyoruz en sonunda. İki asma köprüsü, gökdelenleri ve gecekondu mahalleleriyle on milyondan fazla insanı barındırmaya çalışan “yorgun metropol”e.

Sorumluyuz!

“Onu yoran ne renkli tarihi, ne değişen sınırları, ne de barındırdığı insanlar oldu. Onu yoran plansız uygulamalar, günü kurtarmaktan başka işe yaramayan duyarsız, geçici çözümler; onu yoran eğitimin, bilimsel düşüncenin, sanatsal estetiğin, ilgi ve sevginin eksikliği oldu hep” diyor Mine Soysal kitabın son sözünde.

“Dünyanın en büyük, en güzel, en eski kentlerinden birinde uyanmak, okumak, çalışıp ev geçindirmek, eğlenmek, onun sâkini olmak; uzaktan bile olsa tarihsel varlığının bu ülkeye armağan ettiği değerlerle yaşamak, herkese irili ufaklı sorumluluklar yüklüyor. Her şeye karşın hâlâ muhteşem görünebilen İstanbul'u yeni bin yılın yaşanacak kenti haline getirmek, onu korumak ve yüceltmek için şimdi sıra bizim” deyip neler yapılabileceğini adım adım sıralıyor.

Bizce ilk adım İstanbul Masalı kitabını alıp okumak. İstanbul'da yaşıyor olsanız da, olmasanız da bu eşsiz kent hakkında bilgi sahibi olmak. Yüzyıllardır komşu ülkelerin gözlerini kamaştıran, dünyanın pek çok yerinden sanatçılara esin kaynağı olan bu kent bizim ve onun bugününden de, geleceğinden de bizler sorumluyuz. Bize bu gerçeği böylesine güzel

bir kitapla anımsatan ve İstanbul'da saklı onca masalı anlatan yazar, çizer ve yayınevine sonsuz teşekkürler ■

